Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

9.9.2026

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 104/2026 vp.)

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt lisäselvitystä puolustusministeriöltä hallituksen 104/2026 liittyen.

Mikä on ehdotetun tietoliikennetiedustelun hakuehtojen määrittämiseksi suhde yhtäältä varsinaiseen tietoliikennetiedusteluun ja toisaalta 1. lakiehdotuksen 66 §:ssä tarkoitettuun teknisten tietojen käsittelyyn?

Tietoliikennetiedustelujärjestelmään ohjataan tietystä viestintäverkon osasta, joka on voitu tunnistaa teknisten tietojen käsittelyllä. Varsinainen tietoliikennetiedustelu perustuu hakuehtojen käyttöön. Hakuehdolla tarkoitetaan lain mukaan tietoa, jonka perustella tietoliikennetiedustelulla viestintäverkon osasta mahdollisimman rajatusti ja täsmällisesti valitaan tietoliikennetiedustelun kohteena oleva tietoliikenne ja puuttuminen luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan rajautuu tiedustelun tarkoituksen kannalta välttämättömään. Määritelmä on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Tietoliikennetiedustelujärjestelmä suodattaa tietoliikennettä niin, että ainoastaan tietoliikenne, joka sisältää hakuehtoja, päätyy myöhempään analyysiin. Analyysiä voidaan tehdä automatisoidusti käyttämällä myös viestin sisältöä koskevia hakuehtoja, sekä manuaalisesti, eli virkamies perehtyy hankittuun aineistoon.

Lain mukaisesti hakuehdon ovat tarkkoja. Jos tiedossa on esimerkiksi tiettyyn organisaation asianhallintajärjestelmään liittyviä tunnisteita, tietoliikennetiedustelujärjestelmä suodattaa muun tietoliikenteen pois eikä muu tietoliikenne päädy tarkempaan analyysiin.

Tilanne on kuitenkin toinen, jos kohde kehittää järjestelmäänsä ja hakuehdot eivät enää osu tarkoitettuun tietoliikenteeseen. Kohteella voi olla myös muita tietojärjestelmiä, joiden tiedetään käyttävän pääosin samaa tekniikkaa ja samoja ohjelmistoja, mutta tietyiltä osin järjestelmä on kuitenkin erilainen eivätkä käytössä olevat hakuehdot osu järjestelmän tuottamaan tietoliikenteeseen. Näin ollen olisi löydettävä uusia hakuehtoja, joilla järjestelmän tuottama tietoliikenne saataisiin suodatettu tietoliikenteestä.

Tätä varten hallituksen esityksessä ehdotetaan hakuehtojen määrittämisen toimivaltuutta. Tietojärjestelmä koostuu muun muassa eri laitteista, ohjelmistoista ja protokollista. Edellä mainituista johtuen tietojärjestelmän tuottama tietoliikenne (tavuvirta) näyttää omanlaiseltaan. Jotta tietty tietoliikennevirta tunnistetaan kohteen tietoliikennevirraksi, käytetään myös IP-osoiteavaruuksia, eli tiettyä aluetta kuvaavia IP-numeroilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Toisin sanoen uusia hakuehtoja voidaan määrittäminen edellyttää tausta tietoja kohteesta ja sen tuottamasta tietoliikenteestä.

Jotta hakuehto olisi tarkka, olisi määrittämisessä voitava käyttää myös historiatietoa. Esityksessä ehdotetaan, että määrittämisessä voitaisiin käyttää myös tallennettuja tietoliikenteen teknisiä tietoja. Tämä olisi välttämätöntä sen varmistamiseksi, että hakuehto on riittävän vahva ja tarkka, ja että se täyttäisi laissa hakuehdolle asetetut vaatimukset.

Hakuehtojen määrittämisellä ei ole suoraa yhteyttä esityksen 1. lakiehdotuksen 66 §:ään. Teknisten tietojen käsittely kohdistuu fyysiseen tietoliikenneverkkoon ja siinä kulkeva tietoliikenteen reitittymisen tunnistamiseen. Keskeisenä funktiona on varsinaisen tietoliikennetiedustelun kohdistaminen fyysisesti tiettyyn Suomen rajan ylittävään viestintäverkon osaan, mutta myös se, mitä teknisiä vaatimuksia tietoliikennetiedustelujärjestelmällä asetetaan. Välillisesti teknisten tietojen käsittelyssä tallennetut tiedot antava hakuehtojen määrittämisessä tarvittavaa historiatietoa ja muita lisätietoja.

Varsinaisessa tietoliikennetiedusteluun määritetyt uudet tiedustelun kohdetta kuvaavat hakuehdot suodattavat tietoliikennevirrasta tietoliikenteen mahdollisimman rajattuun ja täsmällisesti valitsee tietoliikennetiedustelun kohteena olevan tietoliikenteen ja tätä kautta puuttuminen luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan rajautuu tiedustelun tarkoituksen kannalta välttämättömään.

Kuvatkaa tarkemmin, millaisia tietoja ehdotetun 1. lakiehdotuksen 66 §:n ja 67 a § - 67 b §:n perusteella viranomainen saa käsiteltäväksi ja millaisia tietoja näiden perusteella ei saa käsiteltäväksi? (Rajanveto teknisten tietojen ja sisältötietojen välillä?)

Lain mukaan tietoliikenteen teknisillä tiedoilla muita kuin viestin sisältöön kuuluvia tietoliikenteen tietoja, eli tekninen tieto on muuta kuin sitä sisältö, jota loppukäyttäjä pääsääntöisesti havainnoi näytöllään, kuten sähköpostin varsinainen merkityssisältö. Tekniset tiedot sisältävät tietoja, kuten IP-osoitteita, erilaisia laitenumeroita ja tietoja siitä, minkä typpisestä tietoliikenteestä on kyse.

Sisältötiedossa on kyse viestin merkityksellisestä sisällöstä, kuten sähköpostin varsinaisesta viestistä, kuvasta tai suoratoistopalvelussa käynnistetystä videosta. Toki on huomattava, että useinkaan edellä kuvattu sisältö ei kulje yhtenä kokonaisuutena globaalissa viestintäverkossa, vaan kyse on kokonaisen viestin palasista. Jotta haluttu sisältö olisi ymmärrettävissä ja havaittavissa päätelaitteen näytöltä, edellyttää tämä sitä, että kaikki viestin palaset on vastaanotettu ja laitteisto on ne koonnut taas tarkoitetuksi viestiksi.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 66 §:n perusteella viranomainen saa käsiteltäväkseen muun muassa IP-numeroita, erilaisia laitenumeroita, tietoja käytetyistä protokollista, aikaleimoja, tietoja tietoliikennepakettien koosta ja tietoliikennepakettinumeroita. Esityksen 1. lakiehdotuksen 67 a §:n toiminnassa sotilastiedusteluviranomainen saa käsiteltäväkseen 5 prosenttia tietyssä Suomen rajan ylittävässä viestintä verkon osassa liikkuvasta tietoliikenteestä. Tämä kattaa siis tekniset tiedot sekä sisältötiedon. Tieto on kuitenkin jätettävä konekieliseen muotoon, eli tietoliikennevirtaa ei saa käsitellä niin, että tietoliikennettä analysoiva virkamies pystyisi siitä esimerkiksi lukemaan osan jonkun lähettämästä sähköpostiviestistä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Viranomainen saa siis käsiteltäväkseen tietoliikennevirtaa kokonaisuudessaan tietoliikennevirran teknisessä muodossa. Säännösehdotus ei anna mahdollisuutta käsitellä hakuehtojen määrittämisessä tietoliikennevirtaa siinä tarkoituksessa, että siinä selvitettäisiin viestin merkityssisältöä.

Kuvatkaa tarkemmin, miltä osin 1. lakiehdotuksen 66 §:n, 67 a §:n, 67 b §:n ja 70 §:n perusteella saatavan tiedon käsittely tapahtuu manuaalisesti ihmistyönä ja miltä osin saadun tiedon käsittely on automatisoitua?

Esityksen 1. lakiehdotuksen 66 §:ssä tarkoitettu toiminta ei tapahdu manuaalisesti ihmistyönä, vaan koko säännöksen tarkoittama toiminta tapahtuu automatisoidusti.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 67 a §:n hakuehtojen määrittäminen tapahtuu tietoliikenteen konekielisestä muodosta. Jotta hakuehto voidaan määrittää, on tietoliikennevirrasta löydettävä tietty kohteen tietoliikennettä vastaava säännönmukaisuus tai ominaispiirre. Konekielistä tietoliikennevirtaa voidaan käsitellä automatisoidusti ja viimekädessä manuaalisesti. Määrittämisessä voidaan käyttää ehdotetun 66 §:n perusteella tallennettuja tietoja.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 70 §:ssä Suomen rajan ylittävän viestintäverkon osan tietoliikennevirtaa suodatetaan hakuehtojen avulla, jolloin jatkokäsittelyyn päätyy ainoastaan hakuehtoja vastaava osa tietoliikenteestä. Lisäksi hakuehtoja voitaisiin kohdistaa myös 66 §:n ja 67 a §:n nojalla tallennettuihin tietoihin.

Jatkokäsittelyssä hakuehtoja vastaavaa tietoliikennettä voidaan käsitellä automatisoidusti ja manuaalisesti. Tyypillisesti automatisoidusti käsiteltävää tietoa rajataan entisestään, jotta manuaalisessa analyysivaiheessa virkamiehen käsiteltävänä on rajattu kokonaisuus ja eikä analyysin kohteeksi päädy tarpeetonta tietoa.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 66 §:n 3 momentin toisessa virkkeessä asetettu viiden prosentin enimmäismäärä koskee vain tallennettavia teknisiä tietoja, kun 1 momentti mahdollistaa teknisten tietojen keräämisen ja tallentamisen. Epäselväksi jää, onko 1 momentissa tarkoitetulla keräämisellä itsenäistä merkitystä suhteessa 3 momentissa tarkoitettuun tallentamiseen. Tätä pyydetään selventämään kuulemisessa.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 66 §:n 1 momentin kannalta on välttämätöntä, että koko kohteena olevan Suomen rajan ylittävän viestintäverkon osan tietoliikenteen teknisiä tietoja käsitellään. Näin pystytään tunnistamaan se, miltä alueelta tietoliikennettä tulee Suomeen ja toisaalta esimerkiksi se, minkä verran tietoliikennettä viestintäverkon osassa kulloinkin kulkee. Jotta tekninen analyysi olisi mahdollista, edellyttää tämä teknisten tietojen keräämistä ja hetkellistä tallentamista tietoliikennetiedustelujärjestelmän välimuistiin. Jotta teknisten tietojen käsittely olisi tehokasta, edellyttää tämä koko Suomen rajan ylittävän viestintäverkon osan tietoliikenteen käsittelyä.

Pykäläehdotuksen 3 momentissa tarkoitettu tallentamisella tarkoitettaisiin tietojen varsinaista tallentamista pidempikestoisesti. Tallennettujen tietojen määrä voisi vastata enimmillään 5 prosenttia kohteena olevan viestintäverkon osan kapasiteetista, eli siitä määrästä, mitä viestintäverkon osassa voi enimmillään kulkea tietoliikennettä.

9.9.2026

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi